

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.IV-Sl-54/73
od 19.II 1973.

Vijeće: Gavro Badovinac, dr Zdenko Antić, prof.dr Branko Jakaša

Spasavanje pomorskog broda - Razlika između tegljenja i spasavanja - Radi se o spasavanju a ne o tegljenju kad je brod spasavatelj na znakove za pomoć broda u opasnosti došao do njega, privezao ga i oteglio u luku - Pod ovim uvjetima o spasavanju se radi i kad se brod koji je zatražio tegljenje nalazio u mirnom moru - Za pojam spasavanja nije potrebno da stranke sklope ugovor o spasavanju po uobičajenim uvjetima - Iznos nagrade za spasavanje

Spor se vodi među strankama o tome da li je tegljenje koje je izvršio tužitelj brod spasavanje ili se kreće u opsegu prava i obaveza iz ugovora o tegljenju. U vezi s tim vodi se i spor o nagradi za spasavanje.

Medju strankama je nesporno da se tuženikov brod nalazio u avariji motora na mirnom moru i da je zatražio putem znakova za pomoć od tužiteljevog broda da ga otegli u prvu luku.

Prvostepeni sud rješavajući spor nakon provedene rasprave i izvedenih dokaza pobijanom presudom dosudio je tužitelju na ime nagrade za spasavanje iznos od din.15.000, a tužitelja je s viškom zahtjeva odbio iz razloga jer je našao da se u predmetnom slučaju radi o spasavanju, te da tužitelju pripada odgovarajuća nagrada koja po slobodnoj ocjeni suda iznosi dosudjeni iznos od din.15.000.-

Tuženi žalbom pobija presudu zbog povreda materijalnog prava i predlaže da se presuda preinači i tužitelj odbije s viškom zahtjeva iznad 3.000.- dinara.

Povredu prava tuženi vidi u tome što smatra da prvostepeni sud pogrešno uzima da se u predmetnom slučaju radilo o spasavanju tuženikovog broda na moru. Tuženi ističe da se radilo o tegljenju broda, a to da slijedi iz zapisa koji je načinio sam tužitelj i dao potpisati zapovjedniku broda tuženoga. Smatra da je pogrešno stajalište pobijane presude da je materija tegljenja regulirana jedino Pravilnikom o tegljenju brodova. Ističe da se taj Pravilnik odnosi samo na lučko tegljenje. Smatra da se u predmetnom

slučaju radilo o ugovoru o tegljenju, sklopljenom na osnovi i u smislu odredaba Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova. Ističe da iz historijata događaja slijedi da ni jedan zapovjednik broda nije znao svoj posao prilikom nastanka odnosno događaja, a iz zapisnika koji je tužitelj dao potpisati zapovjedniku spašenog broda slijedi da je učinjena usluga tegljenja. Smatra kad bi se radilo o spasavanju da bi bio sklopljen klasični ugovor po Lloydovoj formuli: "Ako se ne spasi ne plaća se". Međutim kad bi se nategnulo gledište da se radi o spasavanju, smatra da je prevelika nagrada dosudjena obzirom na okolnosti pod kojima se događaj odigrao. Ističe da u času spasavanja, odnosno pomaganja, kad je sklopljen ugovor o tegljenju, ni jedan od brodova nije bio u neposrednoj opasnosti, nije utrošeno neko posebno vrijeme prije tegljenja, upotrijebljeno vrijeme tegljenja iznosilo je tri sata, prilikom tegljenja tužitelju nije nastala nikakva šteta i tužitelj nije imao nikakva posebnog troška osim potrošnje goriva, tužitelj se nije izložio nikakvoj opasnosti, a niti je izložio bilo kakvoj opasnosti svoj brod, a niti je njegov brod imao posebnu opremu za spasavanje.

Drugostepeni sud je žalbu djelomično uvažio iz ovih razloga:

Ne može se prihvatiti stajalište tuženoga da bi se u predmetnom slučaju radilo o ugovoru o tegljenju broda. Naime pojam tegljenja podrazumijeva premještanje broda ili nekog drugoga plovnog objekta s jednog mjesta na drugo posredstvom vuče ili potiskivanja. Obzirom na mjesto gdje se tegljenje obavlja razlikuje se lučko tegljenje i tegljenje na moru, a prema svrsi, tegljenje radi izvodjenja određenog manevra, prijevoza i prema posebnim okolnostima tegljenje u nuždi, tj. radi spasavanja i pružanja pomoći na moru. O lučkom tegljenju postoje posebni propisi koje sadrži Pravilnik o tegljenju brodova u pomorskim lukama SFRJ (Sl.1.SFRJ, br.51/50. i 18/58). Na tegljenje radi izvršenja manevra ili prijevoza primjenjuju se propisi Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova čl.108 i slijedeći (Sl.1.SFRJ, br.25/59. i 20/69). Ove odredbe sadrže i propis o tegljenju u nuždi radi spasavanja. Međutim ove odredbe u predmetnom slučaju ne dolaze do primjene, jer se ne radi o spasavanju, odnosno o pomoći, što je nastalo u toku vršenja ugovora o tegljenju.

Obzirom na okolnosti pod kojima je došlo do tegljenja tuženikovog broda, ne može se uzeti da je sklopljen ugovor o tegljenju u smislu čl.108 ZOUIPB, kako to želi dokazati tužitelj. Za sklapanje ovakovoga pravnog odnosa potrebno je da se postigne sporazum o izvršenju određenog manevra i o tegljarini, tj. da se brod tegljač jasno i određeno obveže da sa svojim brodom tegli brod tuženoga da dodje do određenog mjesta radi izvodjenja određenog pokreta ili prijevoza,

s jedne strane, a s druge strane da se brodar tegljenog broda tj. tuženika obvezao da za to plati tegljarinu. Ovakovog jasnog i određenog ugovora među strankama nije bilo, pa zbog toga na sporni slučaj ne mogu se primijeniti odredbe Zakona o iskorištavanju pomorskih brodova.

Medjutim iz nespornih činjenica: da je brod tuženoga zbog kvara motora ostao nepokretan na moru; da je zapovjednik tuženoga broda zvučnim i optičkim signalima dozivao tužitelja da mu dodje u pomoć; da je tužitelj sa svojim brodom bio uz obalu i bavio se ribolovom; da je po primljenim signalima tužitelj pošao u pomoć brodu tuženoga; da ga je uzeo u tegalj i dovezao u luku Martinšćicu, jasno i nedvojbeno slijedi da se u predmetnom slučaju radi o pomoći u spasavanju.

Naime pomoć spasavanjem pretpostavlja opasnost koja ne mora uvijek biti neposredno prijeteća, ali obzirom na okolnosti ipak postoji u najmanju ruku mogućnost nastupa gubitka ljudskih života, odnosno oštećenja broda i imovine na moru. Ako se nadje brod na moru bespomoćan, tj. u kvaru s pogonskim strojem, pa ako brod spasavalac primi poziv za pomoć, na bilo koji način, nesumnjivo je ako se takav brod odazove pozivu da se radi o spasavanju u smislu čl.3. Zakona o spasavanju na moru i unutrašnjim plovnim putovima (Sl.1.SFRJ, br.11/66).

Pomoć i spasavanje na moru je ugovor o djelu koji može biti sklopljen pismeno, usmeno, pa i konkludentnim činima. Prema tomu ugovor o spasavanju je sklopljen kad je brod u opasnosti dao poziv za pomoć, a brod koji je došao u pomoć odazvao se i pristupio spasavanju. Upravo na takav način sklopljen je ugovor o spasavanju i u predmetnom slučaju, tj. davanjem signala i pozivanjem u pomoć, polaganjem tužiteljevoga broda u pomoć i prihvaćanjem teglja od strane broda u opasnosti. Obzirom na to tužitelju u skladu odredaba Zakona o spasavanju na moru i unutrašnjim plovnim putovima pripada odgovarajuća naknada u smislu čl.14. cit. zakona, a koja naknada treba da bude pravična.

Ocjenjujući iznos nagrade obzirom na okolnosti pod kojima je pomoć spasavanjem izvršeno, ovaj sud, vodeći računa o svim okolnostima u smislu čl.16. cit. zakona, nalazi da je nagrada, koju je tužitelj kao spasilac zaslužio, primjerena s iznosom od din. 5.600.- tj. što odgovara 2% od vrijednosti spašenog broda. Ocjenjujući sve okolnosti pod kojima se pomoć u spasavanju odvijala, očito je da spašeni brod, spasilac i njegov brod nisu bili izloženi neposrednoj velikoj opasnosti. Naime u vrijeme primljenog poziva za pomoć u spasavanju - tegljenjem - tuženikovog

broda more je bilo mirno tako da je tužitelj bez teškoća i bez ikakvog izlaganja bilo kakvoj opasnosti uzeo u tegalj tuženikov brod i doteglio ga u luku Martinšćicu. Uzevši u obzir upotrijebljeno vrijeme, troškove spasioca, rizik, odgovornost i sve drugo, pa i vrijednost tužiteljevih sredstava izloženih riziku, a vodeći računa i o činjenici da brod tužiteljev nije bio posebno opremljen za spasavanje, sud nalazi da je primjerena nagrada spasavaocu 2% od vrijednosti spašenog broda. Naime u toku spora utvrđeno je da je vrijednost spašenog broda u času spasavanja bila 280.000.- dinara, pa obzirom na to nagrada za spasavanje od 2% iznosi 5.600.- dinara.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.VI-Sl-23/73-3
od 22.II 1973.

Vijeće: Vojislav Polovina, dr Ernest Vajić, Oskar Franić

Prijevoz željeznicom - Kolska dangubnina prouzrokovana nepoduzimanjem carinskih radnji - Za ovu štetu željeznici odgovara primalac naveden u tovarnom listu - Primalac je odgovoran i u slučaju kad izvršenje carinskih radnji povjeri špediteru - Premda špediter nastupa u svom poslovanju u vlastito ime, on kad radi za primaoca ne radi u vlastito već u primaćevo ime, ako mu primalac nije ustupio svoja prava iz ugovora o prijevozu - U obavljanju carinskih poslova špediter nastupa redovito kao agent, tj. u ime svoga nalogodavca

Tužitelj je vozar željezničkog saobraćaja. Primalac je treća osoba. Tuženik je primaćev carinski špediter, tj. po nalogu svoga komitenta - primaoca - bio je dužan izvršiti uslugu carinjenja robe, međutim nije ga izvršio na vrijeme već sa zakašnjenjem od 8 dana (iz razloga što komitent špediterov nije stavio na raspolaganje potrebna devizna sredstva), pa je došlo do kolske dangube zbog čekanja vagonске pošiljke na carinjenje. Tužitelj tužbom traži da mu tuženik plati kolsku dangubu, a tuženik se protivi plaćanju ističući prigovor pomanjkanja pasivne legitimacije. Tuženik smatra da je tužitelju dangubninu dužan platiti primalac tereta, treća osoba (tuženikov nalogodavac), jer tužitelj stoji s primaćem u obligacionom odnosu, a ne s njim. Tužitelj (vozar) smatra da mu je dangubninu dužno platiti tuženo špeditersko poduzeće, pri tome smatra neodlučnom nespornu okolnost da je primalac pošiljke doista spomenuta treća osoba, tj. tuženikov nalogodavac (komitent).